

Liikenne- ja
viestintäministeriö

Yhteinen tie tulevaisuuteen

Liikenneturvallisuuden tulevaisuuskaatsaus

Liikenne- ja viestintäministeriön

visio

Hyvinvointia ja kilpailukykyä hyvillä yhteyksillä

toiminta-ajatus

Liikenne- ja viestintäministeriö edistää väestön hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Huolehdimme toimivista, turvallisista ja edullisista yhteyksistä.

arvot

Rohkeus

Oikeudenmukaisuus

Yhteistyö

Julkaisun nimi Yhteinen tie tulevaisuuteen. Liikenneturvallisuuden tulevaisuuskatsaus	
Tekijät Liikenne- ja viestintäministeriön Liikenteen turvallisuus- ja ympäristöyksikkö	
Toimeksiantaja ja asettamispäivämäärä Liikenne- ja viestintäministeriö	
Julkaisusarjan nimi ja numero Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 25/2014	ISSN (verkkajulkaisu) 1795-4045 ISBN (verkkajulkaisu) 978-952-243-423-4 URN http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-423-4
Asiasanat visio, tieliikenne ja asenteet, liikenneturvallisuustilanne, uusi teknologia, ajokortti, liikennevalvonta, aluesuunnittelu, tietovarantojen hyödyntäminen	
Yhteyshenkilö Silja Ruokola, Merja Vahva	
Muut tiedot	
Tiivistelmä <p>Valtioneuvoston asettama liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunta on valmistellut yhteistyössä eri ministeriöiden ja hallinnonalojen kanssa poikkihallinnollisen tieliikenneturvallisuuden keskittyvän tulevaisuuskatsauksen. Työn valmistelussa on ollut mukana myös tieliikenneturvallisuuden asiantuntijoita ja tutkijoita. Työn taustalla on vaikuttanut mm. valtioneuvoston periaatepäätös tieliikenteen turvallisuuden parantamisesta (5.12.2012) sekä valtiovarainministeriön tulohajauksen kehittämishanke, jossa pilotoitiin nuorten liikenneturvallisuutta. Tavoitteena on poikkihallinnollisen tieliikenneturvallisuuden ohjauksen kehittäminen ja tehostaminen.</p> <p>Liikenneturvallisuuteen vaikuttavat monen eri hallinnonalan toimet. Tavoitteena oleva turvallisuuden jatkuva parantaminen edellyttää, että liikennealan ratkaisujen rinnalla myös muilla yhteiskuntapolitiikan aloilla turvallisuusnäkökulma ja sen vaatimukset otetaan huomioon ihmisten liikkumista koskevissa linjauksissa ja päätöksissä.</p> <p>Liikenneturvallisuusasiain neuvottelukunnan poikkihallinnollisessa tulevaisuuskatsauksessa on esitetty yhteiset strategiset tavoitteet liikenneturvallisuuden edistämiseksi ja koottu keskeiset toimenpide-ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi. Liikenneturvallisuuden strategiset tavoitteet painottuvat 1) asenteisiin, ajokuntoon ja ajoterveyteen, 2) ajoneuvokantaan ja kulkutapoihin, 3) aluesuunnitteluun sekä 4) uuden teknologian mahdollisuuksiin.</p>	

Publikationsdatum
3.10.2014

Publikation

Vår väg mot framtiden. Framtidsöversikt för trafiksäkerheten.

Författare

Kommunikationsministeriet, enheten för säkerhet och miljö på transportområdet

Tillsatt av och datum

Kommunikationsministeriet

Publikationsseriens namn och nummer

Kommunikationsministeriets
publikationer 25/2014

ISSN (webbpublikation) 1795-4045
ISBN (webbpublikation) 978-952-243-423-4
URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-423-4>
HARE-nummer

Ämnesord

vision, vägtrafik och attityder, trafiksäkerhetsläge, ny teknik, körkort, trafikövervakning, regionplanering, utnyttjande av datalager

Kontaktperson

Silja Ruokola, Merja Vahva

Rapportens språk

Finska

Övriga uppgifter

Sammandrag

Den av statsrådet tillsatta trafiksäkerhetsdelegationen har i samarbete med olika ministerier och förvaltningsområden berett en förvaltningsövergripande framtidsöversikt med fokus på säkerheten i vägtrafiken. Också experter och forskare inom trafiksäkerhet har deltagit i beredningen. Arbetet bygger bl.a. på statsrådets principbeslut om förbättrande av vägtrafiksäkerheten (5.12.2012) och det av finansministeriet ledda projektet för utveckling av resultstyrningen i vilket trafiksäkerheten bland unga ingick som ett pilotprojekt. Målet är att utveckla och effektivisera den förvaltningsgemensamma styrningen av säkerheten i vägtrafiken.

Trafiksäkerheten påverkas av åtgärderna inom en rad olika förvaltningsområden. Den kontinuerliga förbättring av säkerheten som eftersträvas förutsätter att säkerhetsaspekterna och de krav de ställer, utöver lösningar inom trafikområdet, också inom den övriga samhällspolitiken beaktas i de riktlinjer och beslut som gäller människors färdse.

I den framtidsöversikt som trafiksäkerhetsdelegationen har utarbetat presenteras de gemensamma strategiska målen för att främja trafiksäkerheten och föreslås åtgärder för att nå målen. Inom trafiksäkerheten har de strategiska målen ett nära samband med 1) attityder, förarens prestationsförmåga och hälsotillstånd, 2) fordonsparken och färdsetten, 3) regionplanering och 4) de möjligheter ny teknik erbjuder.

Date
3 October 2014

Title of publication
Our road to the future. Futures review on road safety.

Author(s)
Ministry of Transportation and Communications, Transport Safety and the Environment

Commissioned by, date
Ministry of Transportation and Communications

Publication series and number

Publications of the Ministry of
Transport and Communications
25/2014

ISSN (online) 1795-4045
ISBN (online) 978-952-243-423-4
URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-423-4>
Reference number

Keywords

vision, road safety and attitudes, road safety situation, new technology, driving licence, traffic surveillance, regional planning, utilization of data

Contact person

Silja Ruokola, Merja Vahva

Language of the report

Finnish

Other information

Abstract

The Road Safety Advisory Board appointed by the Government has together with certain ministries and their administrative branches drafted a futures review on road safety. Road safety experts and researchers have contributed to the preparations of the review. The work is based on the Government resolution on improving road safety (of 5 December 2012) and on the Ministry of Finance project on developing performance guidance that included a pilot on road safety of young people. The aim is to develop and improve guidance of road safety work across administrative branches.

A variety of measures in many administrative sectors affects road safety. The aim – continuous improvement of safety – calls for consideration of the safety perspective not only in transport but also in other sectors of society whenever guidelines or decisions are made concerning mobility.

The cross-sectoral futures review of the Road Safety Advisory Board presents the common strategic goals for promoting road safety and the key measures for attaining these goals. The focus of the road safety goals lies in 1) attitudes, driving ability and health, 2) vehicle fleet and transport modes, 3) regional planning and 4) opportunities provided by the new technologies.

Sisällysluettelo

1.	Liikenneturvallisuusvisio.....	2
2.	Tieliikenteen turvallisuustilanne.....	2
3.	Liikenneturvallisuuden strategiset tavoitteet ja teknologian mahdollisuudet liikenneturvallisuuden edistämässä – AAA+U.....	3
3.1	Pitkän tähtäyksen tavoitetila (2030) ja toimenpide-ehdotukset hallituskaudella.	3
3.2	Pitkän tähtäyksen tavoitetila (2030) ja toimenpide-ehdotukset hallituskaudella.	4
3.3	Pitkän tähtäyksen tavoitetila (2030) ja toimenpide-ehdotukset hallituskaudella.	5
3.4	Pitkän tähtäyksen tavoitetila (2030) ja toimenpide-ehdotukset hallituskaudella.	6
4.	Yhteisiin haasteisiin parhaat yhteiset ratkaisut	7
5.	Yhteenvedo tavoitteista – AAA+U.....	7
6.	Liikenneturvallisuuden kehitystrendejä.....	8

1. Liikenneturvallisuusvisio

Suomen liikenneturvallisuusvision mukaan liikennejärjestelmä on suunniteltava siten, ettei kenenkään tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä. Tämän vision nojalla on tieliikenteessä asetettu seuraava turvallisuustavoite: jatkuva liikenneturvallisuuden parantuminen siten, että liikennekuolemien määrä puolitetaan ja loukkaantumisten määrää vähennetään neljänneksellä vuoteen 2020 mennessä vuoden 2010 tasosta. Myös EU:n jäsenenä Suomi on sitoutunut puolittamaan tieliikennekuolemat vuoteen 2020 mennessä. Tavoitteen mukaan Suomessa kuolisi tieliikenteessä vuonna 2020 enintään 136 ja loukkaantuisi 5750 ihmistä.

2. Tieliikenteen turvallisuustilanne

Suomen tieliikenteessä kuolee noin 260 ihmistä vuodessa ja loukkaantuneita tilastoidaan noin 7100. Asukaslukuun suhteutettuna Suomi sijoittuu liikennekuolemista enää EU-maiden keskitasoon. Suomea turvallisempia ovat muut Pohjoismaat, Iso-Britannia, Saksa, Espanja, Alankomaat ja Malta. Voimassa olevaa tieliikenteen turvallisuustavoitetta ei saavuteta ilman liikenneturvallisuuden arvostuksen lisäämistä, poliittista tahtoa, uusia toimenpiteitä ja jatkuvaa työtä.

Suomen tieliikenteessä kuolleista noin 60 % kuolee henkilöautossa. ETSC:n mukaan Suomen sijoitus henkilöautossa kuolleiden vähentämisessä on EU-tasolla heikkoa, Suomi on samalla tasolla kuin esimerkiksi Puola ja Romania (PIN Flash 27, 2014). Liikennekuolemat ovat 2000-luvulla vähentyneet; 2000-luvun vaihteessa kuolonuhreja oli vuosittain noin 400. Jalankulkijoita kuolee vuodessa noin 35 ja pyöräilijöitä 20 henkilöä. Tilastokeskuksen tilastoimat loukkaantumiset vähenivät samana aikana (2000–2013) noin 8500:sta noin 7100:aan.

Suomessa liikennekuolemien määrä väkilukuun suhteutettuna on suurempi kuin liikenneturvallisuudeltaan parhaimmissa maissa muun muassa siksi, että tieliikenteen ja erityisesti henkilöautoliikenteen osuus liikkumisesta on suurempi, alkoholia kulutetaan enemmän ja autokannan keski-ikä on korkeampi. Nuoria, 15–20-vuotiaita, kuolee Suomessa liikenteessä lähes kaksinkertaisesti verrattuna turvallisimpiin maihin. Kansainvälisessä vertailututkimuksessa erottuvat myös pitkät etäisyydet ja kuljettajien asenneongelmat.

Väestön ikääntyminen on haaste liikennejärjestelmälle. Iäkkäiden autoilijoiden, jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden määrä kasvaa selvästi tulevina vuosina, minkä vuoksi heidän turvallisuuteensa ja liikkumisen esteettömyyteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Lisäksi ikääntymisen mukanaan tuomat ajoterveysteen liittyvät haasteet vaativat laajalaisia toimenpiteitä.

Suomen kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen hajaantuminen on haaste liikenneturvallisuudelle. Kun palvelut ovat kaukana, lisääntyy liikenteen määrä ja henkilöautoilun osuus liikkumisesta kasvaa. Palvelujen saavutettavuus jalan ja pyörällä hankaloituu. Hajaantuminen vaikeuttaa myös sujuvan ja turvallisen joukkoliikenteen järjestämistä sekä kasvattaa tieinfrastruktuurin rakentamistarvetta ja kunnossapidon kustannuksia.

3. Liikenneturvallisuuden strategiset tavoitteet ja teknologian mahdollisuudet liikenneturvallisuuden edistämässä – AAA+U

Asenteet, ajokunto ja ajoterveys

Kukaan ei vaaranna muita liikkuja omalla toiminnallaan.

3.1 Pitkän tähtäyksen tavoitetilä (2030) ja toimenpide-ehdotukset hallituskaudella

- Liikenne on raitista; päihdeonnettomuudet ovat harvinaisia poikkeuksia.
 - *Vaikutetaan alkoholin kokonaiskulutukseen ja humalahakuisen käyttäytymisen vähentämiseen (STM, LVM, OM, SM, VM)*
 - *Pidetään liikenteen päihdevalvonta riittävällä tasolla ja hyödynnetään uuden teknologian mahdollisuudet (esim. alkolukot) (SM, LVM)*
- Ajoterveyden seuranta on tehokasta ja tiedonvaihto viranomaisten välillä toimii.
 - *Laitetaan ajoterveysprosessit – ajoterveyden arviointi, tiedonkulku ja puuttuminen – kuntoon (STM, SM, LVM, OKM)*
- Nuorten kuljettajien riski joutua vakavaan onnettomuuteen on oleellisesti pienempi kuin nyt.
 - *Estetään liikennerikkomuksia ja niiden uusimista varhaisen puuttumisen mallien käyttöönotolla (SM, STM, LVM, OM, KUNNAT)*
 - *Kehitetään ajokorttikoulutusta lisäämällä simulaattoriharjoittelua ja nettioppimisen mahdollisuuksia (LVM, OKM)*
- Kansalaisten tiedot ja taidot turvalliseen liikkumiseen ovat hyvällä tasolla; liikenteen ilmapiiri on hyvä, muut tienkäyttäjät huomioidaan ja liikenne on joustavaa. Suojatiet ovat turvallisia. Turvalaitteiden käyttöaste on erittäin korkea.
 - *Huolehditaan elinikäisestä ja erityisesti esi-, perus- ja toisen asteen liikennekasvatuksesta (OKM, LVM)*
 - *Edistetään turvalaitteiden käyttöä kampanjoilla (LVM, SM)*
 - Ammattiliikenteessä turvallisuusjohtamisjärjestelmät ovat laajalti käytössä.
 - *Hallinnonaloilta ja kunnilta edellytetään, että julkisissa kuljetushankinnoissa tarjoajat saavat etua tunnustetuista turvallisuus- ja ympäristöjohtamisjärjestelmistä (KAIKKI HALLINNONALAT, KUNNAT)*
 - *Kehitetään liikenneyrittäjä- ja ammattikuljettajakoulutusta sisällyttämällä koulutusohjelman aihepiireihin turvallisuusjohtamiseen ja -järjestelmiin liittyviä näkökulmia (LVM, STM, OKM)*

Ajoneuvokanta ja kulkutavat

Kulkutavat ovat turvallisia ja kansalaisella on mahdollisuus valita niistä liikkumistarpeeseensa turvallisin vaihtoehto.

3.2 Pitkän tähtäyksen tavoitetilä (2030) ja toimenpide-ehdotukset hallituskaudella

- Ajoneuvokanta on turvallista, vähäpäästöistä ja taloudellista.
 - *Lisätään muita kuin verotuksellisia kannusteita uusien turvallisempien autojen hankintaan ja edistetään ajoneuvojen romutusta. Pyritään siirtämään ajoneuvojen verotuksen painopistettä hankinnasta käyttöön. (LVM, VM)*
 - *Julkisissa ajoneuvohankinnoissa arvotetaan turvallista ajamista tukevat laitteet yhtenä hankintakriteerinä (KAIKKI HALLINNONALAT, KUNNAT)*
- Joukkoliikenteen osuus liikkumisesta on kasvanut.
 - *Joukkoliikenteen houkuttelevuutta, käyttöedellytyksiä ja turvallisuutta parannetaan. Matkaketjuajattelua tuetaan: kulkutapojen vaihtaminen on sujuvaa, aikataulu- ja yhteystiedot ovat kaikkien käytössä nykyistä paremmin (LVM, YM, KUNNAT)*
 - *Mahdollistetaan ja tuetaan uusia innovatiivisia joukkoliikennepalvelujen toimintamalleja, kuten kutsujoukkoliikennettä ja ajoneuvojen yhteisomistusta (LVM, VM, OM, KUNNAT)*
- Pyöräily ja kävely ovat houkuttelevia sekä turvallisia vaihtoehtoja ja niiden osuus liikkumisesta on kasvanut.
 - *Liikkumisen hallinta: edistetään kävelyä ja pyöräilyä, varmistetaan turvallinen liikennenympäristö sekä huolehditaan kampanjoinnista ja opetuksesta (LVM, OKM, YM, KUNNAT)*

Aluesuunnittelu

Elinympäristömme on esteetön ja turvallinen.

3.3 Pitkän tähtäyksen tavoitetilä (2030) ja toimenpide-ehdotukset hallituskaudella

- Sekä nykyiset että uudet alueet liikenneympäristöineen ovat mahdollisimman turvallisia, erityisesti jalankulku, pyöräily sekä ikääntyvien ja toimintaesteisten tarpeet on huomioitu.
 - *Sovitetaan yhteen ja tuetaan kuntien liikennejärjestelmä- ja liikenneturvallisuuksuustyötä sekä kestävästä liikkumisesta (KUNNAT, LVM, YM)*
- Liikenneturvallisuus ja eri kulkutavat on huomioitu kaikissa kaavoissa ja liikennejärjestelmäsuunnitelmissa – turvallisuus ja saavutettavuus ovat prioriteetteja yhdyskuntasuunnittelussa.
 - *Tuetaan ja kehitetään liikenne- ja liikenneturvallisuusvaikutusten arviointia maankäytön suunnittelussa (YM, LVM)*
 - *Hyödynnetään innovatiivisesti yhteisiä tietovarantoja (avoin & big data) esimerkiksi palvelujen ja toimintojen sijoittelussa (LVM, YM)*
 - *Yhdyskuntasuunnittelussa huomioidaan matkaketjut (esim. joukkoliikenteen liityntäpysäköinti, e-joukkoliikenne, logistiset palvelut) (LVM, YM)*
- Vilkkaimmat väylät ovat turvallisia ja liikenne on ennakoitavaa tienkäyttäjien ja yhteiskunnan tarpeiden kannalta.
 - *Vastakkaiset ajosuunnat erotetaan vilkkaimmilla pääväylillä ja muilla ongelmallisilla teillä tehdään pistemäisiä parannustoimenpiteitä (LVM, YM)*
 - *Ajoneuvojen nopeudet sovitetaan rajoituksin aluerakenteen mukaisiksi (LVM, SM, YM, KUNNAT)*
 - *Maatalous- ja muiden leveähköjen tai hitaasti liikkuvien työkoneiden kuljetusmahdollisuus ja liikenneturvallisuus pyritään huomioimaan maanteiden suunnittelussa (LVM, YM, SM, MMM, KUNNAT)*

Uuden teknologian mahdollisuudet

Uusi teknologia ja viestintä parantavat liikenneturvallisuutta.

- 3.4 Pitkän tähtäyksen tavoitetilä (2030) ja toimenpide-ehdotukset hallituskaudella
- Julkisen sektorin, palveluntarjoajien ja kansalaisten käytössä on liikenteen reaaliaikainen tilannekuva ja tieto ennusteita varten.
 - *Avataan liikenteen tilannekuva, -ennusteita ja muuta palvelukehitystä tukevia julkisia tietovarantoja (kaikki relevantit HALLINNONALAT, KUNNAT)*
 - *Hyödynnetään suurten tietomäärien (big data) analysointia tilannekuvan muodostamisessa (LVM, TEM, STM)*
 - *Reaaliaikainen liikennetieto tuodaan kaikkien ulottuville (LVM, KUNNAT)*
 - *Uusia, turvallisia liikkumista tukevia palveluita kehitetään ja edistetään avointa dataa hyödyntämällä kansallisesti ja kansainvälisesti (TEM, LVM)*
 - Ajoneuvojen ja niiden teknisten järjestelmien automatisoituminen tukee kuljettajaa vähentäen virheitä ja estäen onnettomuuksia.
 - *Vaikutetaan kansainvälisen tason sääntelyn uudistamiseen ja poistetaan kansallisen sääntelyn muodostamat esteet (LVM, TEM)*
 - *Varmistetaan infrastruktuurin valmius tukea ajoneuvojen automatisoituvia tekniisiä turvallisuusjärjestelmiä ja käynnistetään kokeiluja (LVM, YM, KUNNAT)*
 - *Mahdollistetaan liikenteen hallintaan liittyvä automaattinen ja anonyymi tiedonvaihto sekä liikkujien kesken että liikkujien ja infran välillä esimerkiksi ruuhkien estämiseksi (LVM, TEM, YM)*
 - Automaattinen nopeus- ja ajotapavalvonta kattaa päätieverkon ja taajamien vilkkaimmat tie- ja katuosuudet. Rikkomukset käsitellään yksinkertaisissa ja tehokkaissa seuraamusmenettelyissä.
 - *Lisätään automaattivalvontaa liikenneturvallisuuden parantamiseksi (LVM, SM, OM, KUNNAT)*
 - *Seuraamusjärjestelmä uudistetaan (LVM, SM, OM, VM)*
 - *Edistetään ajokunnon valvontajärjestelmien yleistymistä EU-tasolla ja kansallisissa julkisissa hankinnoissa (KAIKKI HALLINNONALAT).*
 - Nettioppiminen ja simulaattorit ovat osa ajo-opetusta, ajotaidon ylläpitoa ja seuranta.
 - *Ajo-opetusta kehitetään ja sääntelyä vähennetään (LVM, OKM)*
 - *Simulaattorikoulutusta ja nettioppimista lisätään ja niitä hyödynnetään myös ajotaidon ylläpidossa (LVM, OKM)*
 - *Edistetään kuljettajien ajotaidon ja -tavan seurantalaitteiden käyttöönottoa sekä omavalvontaa; kohderyhminä erityisesti nuoret, ikääntyneet ja liikennerikkomuksiin syyllistyneet (LVM, OKM, STM, OM)*
 - Tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntäminen työssä ja logistiikassa on vähentänyt liikumistarvetta.
 - *Etätöiden ja etäkoulutuksen mahdollisuuksia kehitetään ja tuetaan (TEM, OKM)*
 - *Jakeluliikenteen sujuvuutta ja mahdollisuuksia kehitetään (TEM, LVM)*

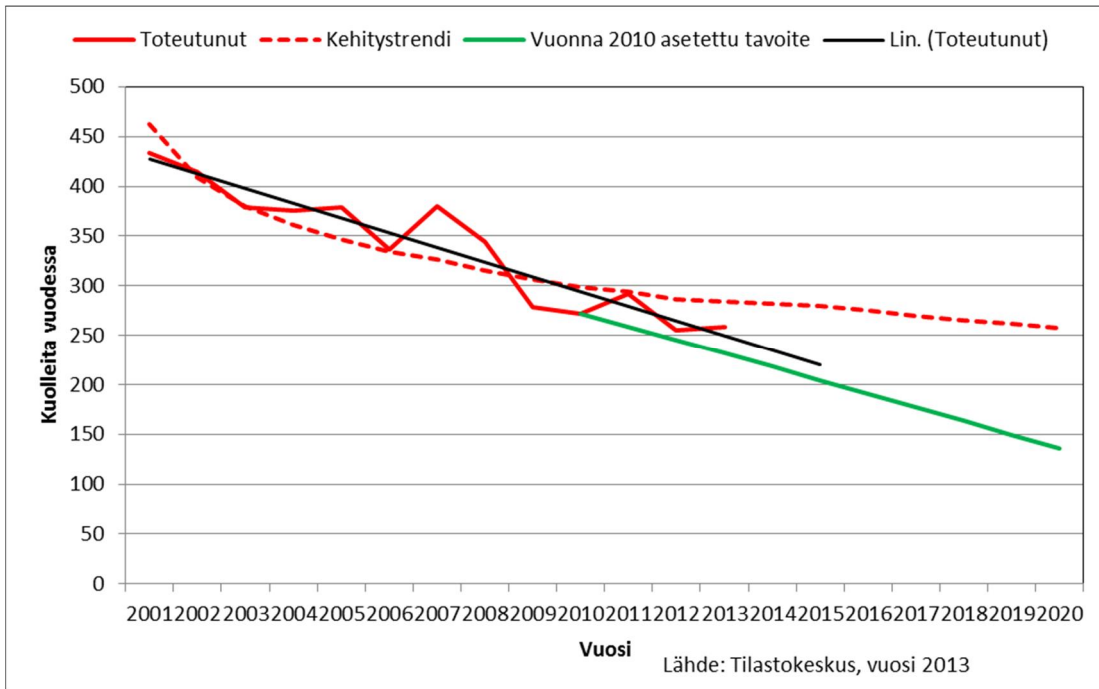
4. Yhteisiin haasteisiin parhaat yhteiset ratkaisut

Liikenneturvallisuuden parantaminen ja tehokas ongelmien ratkaisu edellyttävät useiden tahojen ja hallinnonalojen toimenpiteitä. Tieliikenneturvallisuus on viime vuosina kehittynyt hyvään suuntaan, mutta kehitys on liian hidasta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Tähän tulevaisuuskatsaukseen on koottu hallinnonalojen yhteistyönä keskeisimpiä strategisia tavoitteita ja toimenpide-ehdotuksia. Tuloksia ei saavuteta yksin vaan yhdessä tekemällä.

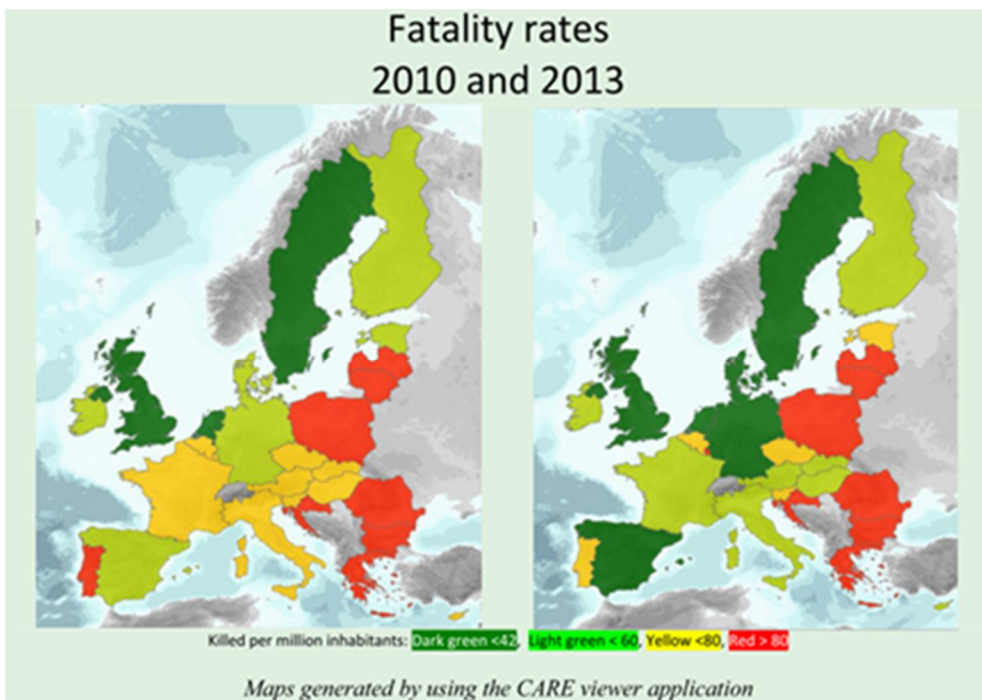
5. Yhteenvedo tavoitteista – AAA+U

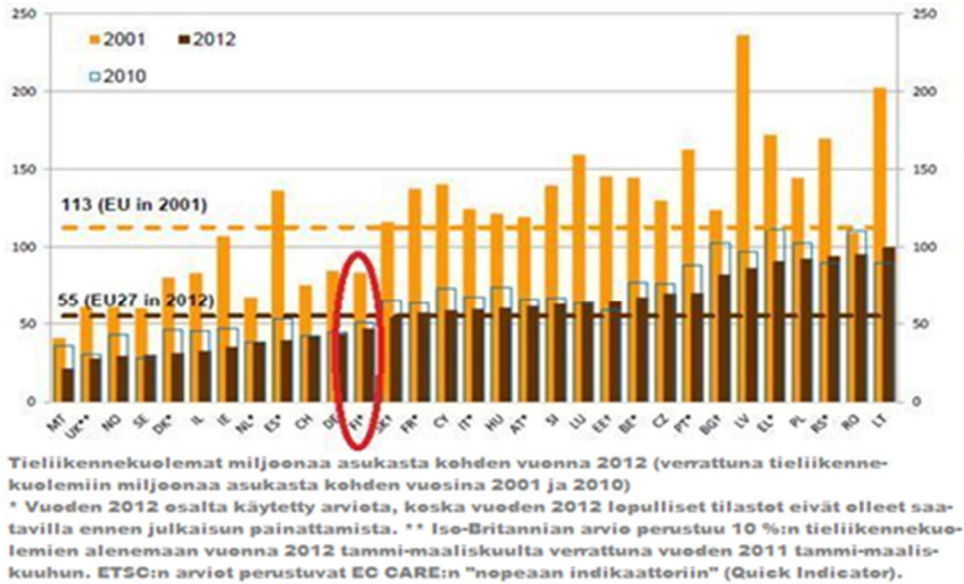
6. Liikenneturvallisuuden kehitystrendejä

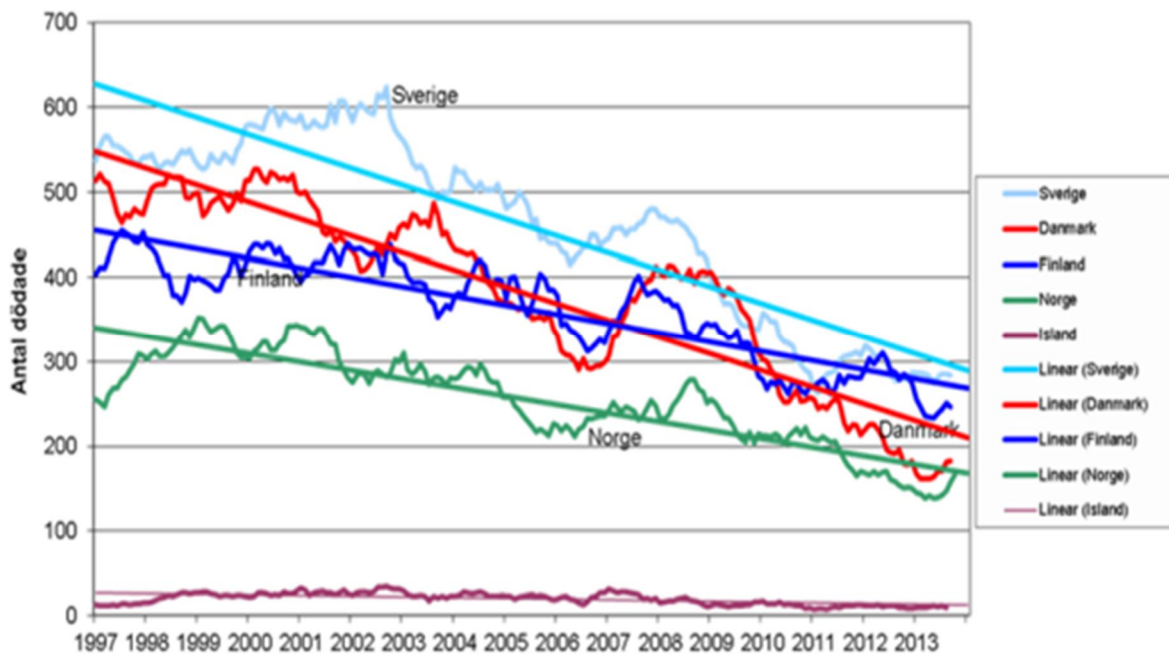
Kaikkien kuolemien määrä vuosina 2001–2013 ja log-lineaarisen mallin ennusteiden summa kuolemien määrän kehitykselle. Mikäli merkittäviä uusia turvallisuustoimenpiteitä ei tehdä, kehitys on VTT:n tekemän perusennusteen mukaan oheisen kuvan punaisen katkoviivan mukaista (VTT 2014.)

Tieliikennekuolemien kehitys 2010 ja 2013 (kuolleet miljoonaa asukasta kohden: tumma vihreä <42, vaalean vihreä <60, keltainen <80, punainen >80. Care (Community database on Accidents on the Roads in Europe) Yhteisön tilasto tieliikenneonnettomuuksista Euroopassa, EU-komissio, Liikkuminen ja liikenne (CARE, 2014).

7. tieliikenteen turvallisuuden keskittyvä PIN-raportti (ETSC 2013).

Tieliikenteen kuolleiden lukumäärän kehitys Pohjoismaissa vuosina 1997–2013. 12 kk liukuva summa ja lineaarisesti sovitetut suorat (NVF 2013).